

แนวทางพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยัญชง
ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

PROFESSIONAL DEVELOPMENT GUIDELINES FOR WOMEN FARMER
GROUP HEMP EMBROIDERY PRODUCT GROUPS FOLLOWING THE
SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

จักรกฤณ วังทัน*

Jukgrin Whungthun

นัทธ อัสราภรณ์**

Natad Assaporn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยัญชง ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางความเป็นมาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยัญชง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป รวมกลุ่มทำอาชีพเสริมโดยนำใยัญชงมาเป็นวัตถุดิบหลักในการทำผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ และได้เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จัก 2) สร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มสมาชิกทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำกลุ่ม และทุกคนก็มีส่วนร่วมกับงานของกลุ่มเป็นอย่างดี มีการพบปะพูดคุยกันที่บ่อยครั้ง เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันที่ดีต่อกัน แสดงความคิดเห็น และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้สามารถดำเนินงาน 3) ได้ปัญหาและความต้องการภายในกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งสมาชิกยังยึดวิธีการผลิตแบบเดิมๆ ต่างคนต่างทำแล้วนำมาส่งกลุ่มซึ่งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์และรายได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นถึงความสมดุลและมีเหตุผล 4) แนวคิดเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยงานที่มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือ หรือเกี่ยวข้องมีการจัดแบ่งปันให้ความรู้แก่สมาชิก เพื่อทำความเข้าใจแก่นแท้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ตลอดเวลา

คำสำคัญ : พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตภัณฑ์ใยัญชง

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาอาชีพศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีพศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

The purpose of this research was to find the way to develop guidelines for professional development, housewife farmer group, embroidery, hemp product. The Population was 17 persons and the interview data was used as the tool.

The results of this research found that 1) The background of housewife farmer group, embroidery, hemp product mostly be women sample aging was upper 60 years that turned to supplement career, used the hemp fiber as the main raw material for making new products, with the promotion of various agencies and joined "One Tambon One Product" to promote their product. 2) In the group, there were relationship and participation of all member .They were well involved with the group and created the good relationship when they had problems they discussed then commented find solutions to problems without interruption in operation.3) Problems and needs within the group were still misunderstanding in Sufficiency Economy Philosophy.The members also took the traditional production methods that mean they made it and brought it to the group. The Sufficiency Economy Philosophy didn't aim for profit but income, it would focused on balance and reason. 4) Concepts of Sufficiency Economy Philosophy, the government official relevant agencies always contributed to help or involved sharing knowledge to members until they understand the essence of Sufficiency Economy Philosophy all the times.

Keywords : Community Development, Sufficiency Economy Philosophy, Housewife Farmer Group Embroidery Hemp Product

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นทางออกหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยได้อัญเชิญแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้กล่าวถึงแนวทางแก้ไขที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล สามารถนำทรัพยากร สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ไม่ว่าจะนำมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือก่อให้เกิดรายได้ชุมชน เน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลางมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยสามารถดำรงตนเองอยู่ได้รอดพ้นจากปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อสามารถดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน

บ้านห้วยทราย หมู่ 3 ต.ห้วยทราย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ซึ่งมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งได้มีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยกัญชง ก่อเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกัน ของชาวบ้านในชุมชนที่มีจุดประสงค์เดียวกันที่ต้องการหารายได้เสริมจากอาชีพหลักของชาวบ้านคือ เกษตรกร ทำไร่ ทำสวน สมาชิกได้นำทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ได้แก่ ใยกัญชง เป็นวัตถุดิบในการผลิต เพราะใยกัญชงนั้นมีเส้นใย ที่หยาบนุ่ม ดูดซับความชื้นได้ดี และแรงทนทานสูง จึงเหมาะแก่การนำมาเป็น เครื่องนุ่งห่ม และสินค้าอื่นๆ อีกมากมาย ผลิตภัณฑ์ที่ได้จึงเป็นที่สนใจของลูกค้าในประเทศ และต่างประเทศ ให้ความสนใจ ถือว่ากัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ดีและมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกอย่างกว้างขวาง เพราะคุณสมบัติของกัญชงมีมากมาย เช่น นำมาปั่นเป็นใยเพื่อทำเครื่องนุ่งห่มได้ และเป็นประโยชน์ต่อการนุ่ง

หม่มากเป็นนอย่างมาก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไยกัญชงได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ทางจังหวัดมาช่วยพัฒนา และส่งเสริมกลุ่ม ให้ความรู้กับสมาชิกภายในกลุ่มและจัดการอบรม มีการนำสินค้าไปขายในถนนคนเดิน และ งานมหกรรมสินค้าต่างๆ จะเห็นได้ว่า ถ้าหากมีการพัฒนาอาชีพนี้ จะช่วยให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ไยกัญชง และบุคคลที่สนใจมีการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มเป็นระบบ เศรษฐกิจชุมชนปรับเปลี่ยน ไปในทางที่ดีขึ้นรวมทั้งผลที่ได้จากการวิจัยนี้ ผู้ที่สนใจอาจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นื่นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ไยกัญชง ตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ไยกัญชง ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวนทั้งหมด 17 คน ณ เวลาในการเก็บ ตัวอย่างในเดือน ธันวาคม 2559 ถึง เดือน มกราคม 2560

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยมีลักษณะคำถามแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2.บริบทความเป็นมาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อย ผลิตภัณฑ์ไยกัญชง 3.การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ไยกัญชง 4.ปัญหา และความต้องการภายในกลุ่ม 5.แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามสัมภาษณ์ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทั้งด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยใช้เทคนิคการหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC)¹

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาแปลผลตามความคิดเห็นและนำคำตอบมาตีความ วิเคราะห์ความหมาย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวทางการพัฒนาอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ ต้องอาศัยความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการ ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีความสำนึกในคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ

¹ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2553), หน้า 93.

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอก ได้เป็นอย่างดี

สุเมธ ตันติเวชกุล² กล่าวไว้ว่า หลักการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งอยู่บนหลักการ ดังนี้คือ

1. การพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของสังคม
2. พัฒนาตามลำดับขั้น
3. พัฒนาเพื่อรักษาสิ่งที่ดีให้คงอยู่

4. พัฒนabanหลักของภูมิสังคม คือลักษณะภูมิประเทศ หรือสภาพแวดล้อมรอบตัวโดยสังคม คือ มนุษย์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อม นั้น สรุปไว้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งคำที่มีความสำคัญยิ่ง คือ คำว่า พอ สิ่งที่ต้องปฏิบัติ ก็คือการสร้างความพอดีทางจิตใจ ต้องมีจิตใจดี โอบอ้อมอารี รักษาความซื่อตรง ความพอดีทางสังคม ความพอดีระหว่างเรากับคนอื่น ต้องสร้างความสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายโยงใยความเป็นอยู่ ส่งเสริมช่วยเหลือกัน เพื่อพัฒนาก้าวหน้าไปด้วยกัน ความพอดีทางเศรษฐกิจปรับวิถีชีวิตให้เรียบง่าย สอดคล้องกับรายได้และฐานะเศรษฐกิจของแต่ละคน ความพอดีทางทรัพยากรธรรมชาติควรใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ความพอดีทางเทคโนโลยี ต้องใช้ เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม

ธันวา จิตต์สงวน³ สรุปการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า ความมีเหตุผล คือ ศักยภาพของบุคคล หรือของกลุ่ม หรือของหน่วยงาน ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในพื้นที่ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้ดั้งเดิม ความพอประมาณ จัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างเหมาะสมในทางเลือกต่างๆ ขนาดของกิจการไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป มีอัตราเจริญเติบโตไม่เร็วไม่ช้าจนเกินไป มีแผนการผลิตระยะสั้น ระยะยาว การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการผ่อนหนักให้เป็นเบาจากการมีระบบการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) การป้องกันวัฒนธรรมและสังคมการมีระบบประกันต่างๆ เพื่อลดความเสียหายยามวิกฤต คุณธรรม ลักษณะที่ดีของจิตใจ ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ ไม่ฟุ้งเฟ้อจนเกินตัว จริใจซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความเพียรอดทน ความรู้ศาสตร์ทั้งปวงอันเกี่ยวข้องกับ การงานและชีวิต มีความละเอียดรอบคอบ ในการใช้ชีวิตความรู้ใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร แสวงหาความรู้อยู่เสมอ

2.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองในด้านเศรษฐกิจ คือ⁴

1. ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัวมุ่งให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งกายและใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและ

² สุเมธ ตันติเวชกุล, ข้าแผ่นดินสอนลูก. (กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551), หน้า 5

³ ธันวา จิตต์สงวน, "การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กระแสไทยในความเป็นกระแสสากล" ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ของนักเศรษฐศาสตร์ วันพุธที่ 12 ตุลาคม 2550 ณ ห้องสุธรรม อารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า 3-7

⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550). หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี่), หน้า 18-23

ผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่พึงใ้ผู้อื่นได้ในที่สุด

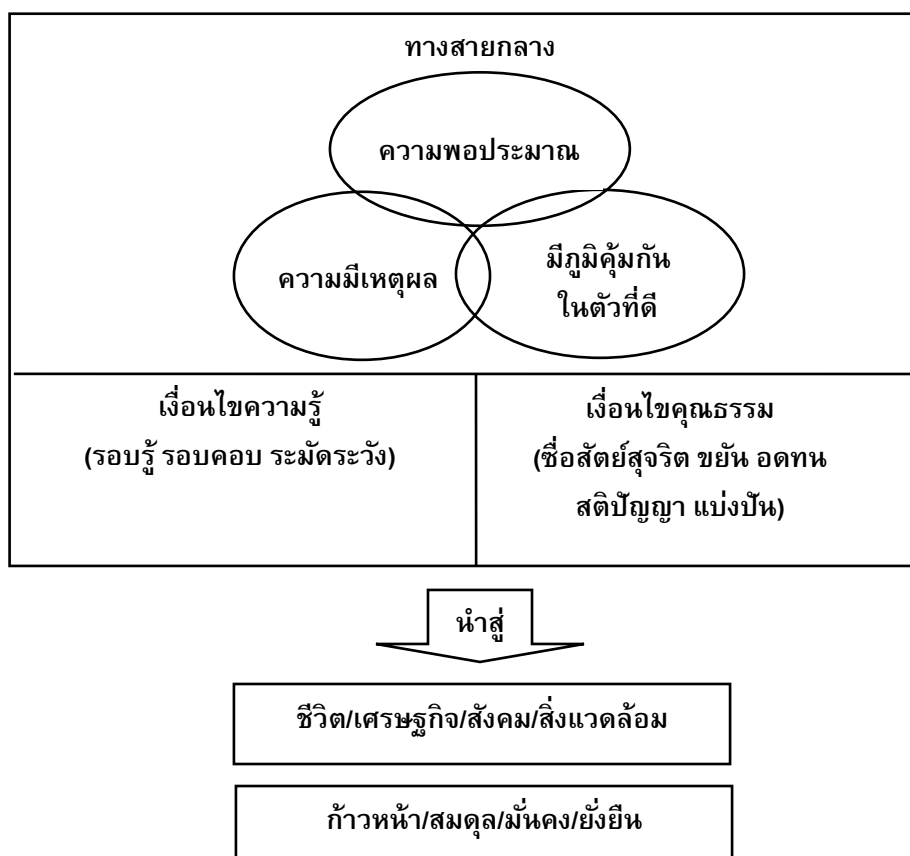
2. ความพอเพียงระดับชุมชนคนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักความรู้ รัก สามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันภายในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศโดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของประชาชนหลายๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญา

2.3 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักธรรม มัชฌิมาปฏิปทา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้นำหลักธรรมที่ชื่อว่า มัชฌิมาปฏิปทา การดำรงตนเองให้เดินทางสายกลาง กล่าวคือ ไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไปที่จะส่งผลให้ตนลำบาก

ภาพประกอบที่ 1 สามห่วงของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากคุณค่าขั้นสูงสุดของหลักมัชฌิมาปฏิปทาที่เป็นไปเพื่อการพ้นทุกข์แล้วคุณค่าในเบื้องต้นยังเป็นไปเพื่อการรู้จักการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอดีเป็นแนวทางของการแก้ทุกข์ที่เรียกว่า “อริยมรรคมีองค์ 8” โดยมุ่งเน้นให้มีความสุขกายและสุขใจไปด้วย⁵ ดังนี้

1. สัมมาทิฏฐิ คือ ปัญญาเห็นชอบ หมายถึง การปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามความเป็นจริงด้วยปัญญา
2. สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบหมายถึง การใช้สมองความคิดพิจารณาแต่ในทางกุศลหรือความดี

งาม

3. สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ หมายถึง การพูดต้องสุภาพ แต่ในสิ่งที่สร้างสรรค์ดีงาม
4. สัมมากัมมันตะ คือ การประพฤติดีงาม ทางกายหรือกิจกรรมทางกายทั้งปวง
5. สัมมาอาชีวะ คือ การทำมาหากินอย่างสุจริตชน ไม่คดโกง เอาเปรียบคนอื่น ๆ มากเกินไป
6. สัมมาวายามะ คือ ความอุตสาหะ พยายาม ประกอบความเพียรในการกุศลกรรม
7. สัมมาสติ คือ การไม่ปล่อยให้เกิดความพลั้งเผลอ จิตเลื่อนลอย ดำรงอยู่ด้วยความรู้ตัวอยู่เป็นปกติ
8. สัมมาสมาธิ คือ การฝึกจิตให้ตั้งมั่น สงบ สด จากกิเลส นีวรณ้อยู่เป็นปกติ

อตตา หิ อตตโน นาโถ (ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน) เป็นคำสอนให้บุคคลพึ่งตนเอง ซึ่งแนวทางของระบบเศรษฐกิจพอเพียงก็ได้มุ่งเน้นให้พึ่งตนเองในการทำมาหาเลี้ยงชีพในการสร้างฐานะและการเก็บรักษาทรัพย์สินที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายใช้สอยในยามจำเป็นนอกจากเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้ว จะต้องเป็นที่พึ่งของบุคคลอื่นด้วยนอกจากในระดับบุคคลแล้วยังมุ่งเน้นให้การพัฒนาประเทศชาติให้พึ่งตนเองในลักษณะ “เศรษฐกิจพอเพียง” นั่นคือการพัฒนาที่ไม่อิงเศรษฐกิจโลกจนเกินไป

หลักสันโดษ มุ่งให้บุคคลพึงพอใจในสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ตนเองได้มาและใช้ ใช้จ่ายใน สิ่งที่เกิดประโยชน์ ให้ บุคคลรู้จักประมาณ ได้แก่ การประหยัดและรู้จักออม ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ มีความเป็นอยู่อย่างสงบเรียบง่าย และโปร่งใส ไม่ทะเลาะทะเลาะกันต่อสู้อยู่และเบียดเบียนบุคคลอื่น ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขในคัมภีร์ มงคลที่ปณี ได้ให้ความหมายของคำว่า สันโดษ ไว้ 3 นัย คือ ยินดีสิ่งที่เป็นของตน, ยินดีในสิ่งที่มีอยู่ และ ยินดีด้วยใจที่เสมอ (ด้วยใจที่มั่นคง)

ทิวฐธัมมิกัตถะ เป็นข้อปฏิบัติสำคัญที่ทำให้เกิดผล คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้มีทรัพย์สินเงินทอง พึ่งตนเองได้ เรียกว่าธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน บางทีเรียกว่า “หัวใจเศรษฐกิจ” โดยมีคำย่อคือ “อุ” “อา” “กะ” “สะ” ดังนี้ คือ

1. อุฏฐานะสัมปทา (อุ) หมายถึง การถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรองพิจารณาหาวิธีการที่แยบคายในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักดำเนินการด้านเศรษฐกิจ ทำการงานประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

2. อารักขสัมปทา (อา) หมายถึง การถึงพร้อมด้วยการรักษา สามารถปกป้องคุ้มครองรักษาทรัพย์สินที่หามาได้ ไม่ให้สูญหายพินาศไปด้วยภัยต่างๆ

3. กัลยาณมิตตตา (กะ) หมายถึง การรู้จักคบคนดีหรือมีกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้เจริญก้าวหน้าในวงการอาชีพนั้นๆ ทำให้รู้เห็นช่องทางและโอกาสต่างๆ ในการทำงาน ทนต่อเหตุการณ์ตลอดจนรู้จักปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนอย่างถูกต้อง ไม่ถูกมิตรชั่วชัก จูงไปในทางอบายมุข ซึ่งจะทำให้ทรัพย์สินไม่เพิ่มพูนหรือมีแต่จะหดหายไป

⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550). **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่

4. สมชีวิตา (สะ) หมายถึง ความเป็นอยู่พอดี หรือความเป็นอยู่สมดุล คือเลี้ยงชีพแต่พอดี ไม่ให้ฟุ่มเฟือย ไม่ให้ผืดเคือง ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีเหลือเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เกิดขึ้นได้หลายลักษณะ หลายรูปแบบ มีความแตกต่างกันออกไปตามความต้องการนำมาประยุกต์ใช้ในมิติต่างๆ ที่จะพิจารณา ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์⁶ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

ถวิลวดี บุรีกุล⁷ กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ⁶

ประโยชน์ของใยกัญชง

เส้นใยกัญชงเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูง มีความยืดหยุ่น แข็งแรง และทนทานสูง ในการนำเส้นใยไปใช้คือ เป็นวัตถุดิบในการผลิตเสื้อผ้า และการผลิตเยื่อกระดาษ ถึงแม้ว่าเส้นใยกัญชงจะให้ผ้าที่มีรอยย่นหรือเกิดรอยยับได้ง่าย แต่ลักษณะของเส้นใยที่สามารถลอกออกเป็นชั้นๆ คล้ายหัวหอมและเป็นใยยาว จึงสามารถนำมาพัฒนาผลิตเป็นผ้าที่บางได้เท่าที่ต้องการ และยังสามารถซักด้วยเครื่องซักผ้าได้ โครงสร้างของเส้นใยทำให้ผ้าที่ได้สวมใส่เย็นสบายในฤดูร้อน อบอุ่นและสบายในฤดูหนาว คุณสมบัติของเส้นใยที่แข็งแรงกว่าผ้าฝ้ายดูดซับความชื้นได้ดีกว่าในลอน มีความอบอุ่นกว่าลินินทำให้มีความเบา สวมใส่สบาย ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้เส้นใยกัญชงเริ่มเข้ามาเป็นคู่แข่งที่สำคัญในตลาดเส้นใยธรรมชาติและจะทวีความสำคัญขึ้นอีกในอนาคต เส้นใยจากลำต้นของต้นเพศผู้ที่ออกดอกใหม่ มีอายุระหว่าง 3-4 เดือน ซึ่งเป็นช่วงที่เส้นใยมีความเหนียวที่สุดน้ำหนักเบาและเป็นสีขาว ซึ่งเหมาะสำหรับการใช้เป็นเส้นใยทอผ้าและเป็นเครื่องนุ่งห่มตามวัฒนธรรมที่รับถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ

ผลการวิจัย

จากผลการสำรวจความคิดเห็นจากแบบสัมภาษณ์ที่ได้ สามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยกัญชง ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

⁶ ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์, อุตสาหกรรมगतท่องเที่ยว. (ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551), หน้า 39.

⁷ ถวิลวดี บุรีกุล, การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการ. (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2551), หน้า 6

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 คน เป็นผู้ชายจำนวน 3 คน และผู้หญิง 14 คน ส่วนใหญ่สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้หญิง อายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 60 ปีขึ้นไป ในนี้มี 5 คนเป็นคนที่ มีอายุระหว่าง 45 ถึง 50 ปี มี 12 คนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

2. บริบทความเป็นมาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยกัญชงด้านความเป็นมาของกลุ่ม เริ่มต้นจากชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ปลูกถั่วเหลือง ทำสวนผลไม้ ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นรายได้ หลังจากฤดูการทำนา ปลูกผัก เกษตรกรจะรับจ้างทั่วไป ส่วนแม่บ้านเกษตรกรนอกจากเป็นแม่บ้านแล้วก็จะเย็บปักถักร้อยเพื่อใช้ในครัวเรือน ในช่วงนั้นสำนักงานเกษตรอำเภอแม่ริม โดยเจ้าหน้าที่เคหะกิจ ได้มีการส่งเสริมให้แม่บ้านเกษตรกรได้รู้จักการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและงานเคหะกิจ เพื่อเสริมรายได้ และยังมีหน่วยงานอื่นมาส่งเสริมอาชีพเพื่อเสริมรายได้ด้วย เช่น ศูนย์การศึกษาอกระบบและตามอศยอำเภอแม่ริม สวัสดิการและแรงงาน จังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ โดยมีการฝึกวิชาชีพด้านเย็บปักถักร้อย การตัดเย็บเสื้อผ้า จนมีความชำนาญในการถัก ในช่วงแรกจะทำได้ใช้ในครอบครัว หลังจากนั้นผลิตภัณฑ์มีมากขึ้นจึงรวมตัวกัน เพื่อจำหน่ายในหมู่บ้านและได้ขยายการวางจำหน่ายบนถนนคนเดินวันอาทิตย์ จ.เชียงใหม่ เป็นรายเสริมให้แก่กลุ่มแม่บ้านในพื้นที่

3. การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยกัญชง สมาชิกของกลุ่ม ฝ่ายงานถัก ฝ่ายเย็บประกอบรูปร่างของผลิตภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายขายสินค้าลักษณะการมีส่วนร่วมในกลุ่มจะ ช่วยกันคิด เมื่อมีปัญหาที่สามารถจะหาแนวทางในการแก้ไขที่ดีที่สุดได้ มีการประชุมเพื่อช่วยกันเสนอ แนวทางในการแก้ปัญหา เสนอแนวคิดในเรื่องต่างๆ ช่วยเหลือดูแลกันและกันในการทำงาน ในการขาย ผลิตภัณฑ์ การออกบูธแสดงและขายผลิตภัณฑ์ตามงานต่างๆ สมาชิกทุกคนจะรับผิดชอบงานที่ทำไม่ว่าจะเป็นฝ่ายงานถักจะนำงาน ชิ้นส่วนต่างๆ ของใยกัญชงไปถักที่บ้าน ฝ่ายเย็บประกอบรูปร่างของผลิตภัณฑ์จะ นำงาน ชิ้นส่วนต่างๆ ของใยกัญชงไปถักเรียบร้อยแล้วไปเย็บประกอบรวมกันให้เป็นรูปร่างขึ้นมาทำที่บ้านให้ เรียบร้อยและนำมาส่งที่ศูนย์ตามกำหนด ในการจัดหา จัดซื้อวัตถุดิบทั้งหมดนั้นนางนวลศรี พร้อมใจ ประธาน กลุ่ม และนายประพัฒน์ พร้อมใจ ฝ่ายการตลาดของกลุ่ม จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด วัตถุดิบหลักๆ และจะมีการสั่งซื้อมาจาก 3 แหล่ง คือ ซื้อจากตลาดวโรรส ซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดเชียงใหม่ แหล่งที่ 2 ซื้อ จากโครงการหลวง ในเชียงใหม่ และ แหล่งที่ 3 จะซื้อจากประเทศจีน ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เย็บปักถักร้อยบ้านห้วยทราย ได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านการออกบูธในงานต่างๆ เช่น งานแสดงสินค้า ภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ในชื่อของ วิทยาลัยชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตภัณฑ์ใยกัญชง

4. ปัญหาด้านการพัฒนาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยกัญชงตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้จากการซื้อวัตถุดิบมาใช้ในการผลิต ขาดความรู้ในเรื่องการดัดแปลงใช้วัสดุ จากธรรมชาติ เช่น การใช้เปลือกไม้เพื่อย้อมสีแทนการซื้อสารเคมีมาใช้ และยังคงยึดวิธีการผลิตแบบเดิมๆ

5. ปัญหาการขาดการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บ ปัก ถักร้อย ผลิตภัณฑ์ใยกัญชง ดังจะเห็นได้จากเมื่อขาดแคลนวัตถุดิบในท้องถิ่นชุมชน แต่ไม่ได้นำหลักเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ อย่างเช่น การปลูกกัญชงตามพื้นที่ว่างในหมู่บ้าน เพื่อจะช่วยลดปัญหาในเรื่องการขาดแคลน วัตถุดิบในท้องถิ่นแทนการแก้ปัญหาโดยใช้หลักของทุน

6. แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1. แนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในการจะพัฒนาชุมชนให้ได้ผลนั้นจะต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกิดความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงมาใช้เพื่อให้เกิดผลสูงสุดกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม โดยยึดหลักความพอประมาณ ซึ่งสามารถที่จะดำรงอยู่ได้แม้จะประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจก็ตาม ซึ่งสมาชิกในชุมชนสามารถจัดทำมุมการเรียนรู้ตามหลักแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในที่ทำการกลุ่มสามารถทำได้โดยให้ประธานและสมาชิกของกลุ่มเลือกมุมที่เหมาะสม และสามารถเห็นได้ชัดเจน จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สมาชิกด้วยกันเอง ชาวบ้านในชุมชน ลูกค้า นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาติดต่อกับกลุ่ม จะได้รับความรู้ในเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการปลูกฝังและสามารถนำไปปฏิบัติได้และยังได้โอกาสในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทางอ้อม

อภิปรายผลการวิจัย

ตามผลการศึกษาทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์โยกัญชง ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้จากผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทั้ง 17 คน ผู้วิจัยได้ทราบประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านบริบท ความเป็นมาของกลุ่ม อาชีพส่วนใหญ่ของประชากร ได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ และรับจ้าง หลังจากฤดูการทำนา ปลูกผัก เกษตรกรจะรับจ้างทั่วไป ส่วนแม่บ้านเกษตรกรนอกจากเป็นแม่บ้านแล้วก็จะเย็บปักถักร้อยเพื่อใช้ในครัวเรือน ซึ่งจากการทำงานเสริมจากการเย็บปัก ถักร้อย มีความสวยงามและโดดเด่น สำนักงานเกษตรอำเภอแรมิม โดยเจ้าหน้าที่เคหะกิจ ได้มีการส่งเสริมให้แม่บ้านเกษตรกรได้รู้จักการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและงานเคหะกิจ เพื่อเสริมรายได้ และยังมีหน่วยงานอื่นมาส่งเสริมอาชีพเพื่อเสริมรายได้ด้วย เช่น ศูนย์การศึกษาครอบครัวและตามอัครยาชัยอำเภอแรมิม สวัสดิการและแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ ซึ่งสมาชิกกลุ่มได้พัฒนาผลิตภัณฑ์มาใช้เส้นโยกัญชงเป็นวัตถุดิบหลัก ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ตลอดเวลาเพื่อให้เป็นที่ต้องการของลูกค้า ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม แต่ละคนได้แบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน มีกระบวนการ ขั้นตอน ในการวางแผนจัดการดำเนินงานให้มีคุณภาพ ดังนั้นสมาชิกในกลุ่มจึงไม่มีปัญหาในการจัดการบริหารงาน ซึ่งส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีความสามัคคีกัน ทำงานด้วยกันอย่างมีความสุข นอกเหนือจากนั้นการพบปะพูดคุยกันที่บ่อยครั้ง เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันที่ดีต่อกัน เป็นผลให้เมื่อมีปัญหาจากการทำงานเกิดขึ้นก็สามารถปรึกษารือแสดงความคิดเห็นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ไม่เกิดการสะดุดในการดำเนินงาน ซึ่งที่กล่าวมาได้สอดคล้องกับ สุเมธ ตันติเวชกุล⁸ ที่กล่าวว่า หลักการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชตั้งอยู่บนหลักการดังนี้คือ การพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของสังคม พัฒนาตามลำดับขั้น พัฒนาเพื่อรักษาสิ่งที่ดีให้คงอยู่ และพัฒนาบนหลักของภูมิสังคม คือลักษณะภูมิประเทศ หรือสภาพแวดล้อมรอบตัวโดยสังคม คือมนุษย์ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น

เอกสารอ้างอิง

ถวิลวดี บุรีกุล, การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2551

⁸ สุเมธ ตันติเวชกุล, ข้าแผ่นดินสอนลูก. (กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551), หน้า 5

ธันวาคม จิตต์สงวน. “การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กระแสไทในความเป็นกระแสสากล”. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ของนักเศรษฐศาสตร์ วันพุธที่ 12 ตุลาคม 2550 ณ ห้องสุธรรม อารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า 3-7

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2553
ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี่, 2550

สุเมธ ตันติเวชกุล. ข้าแผ่นดินสอนลูก. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551